

2696. Nuuskarasia hopeainen ; 52 mm pitkä; 34½ mm leveä; 19 mm korkea; 4½ luotia painava, kannessa taiteiden genioita ja kirjoitus: "Souvenir d'amié", kannen sisäpuolella kirjaimet H.S. Pietarissa tehty v. (17)84. Ktso Hist.Mus.päiväk.6.5 -90.
2697. Salomon Vilskmanin kahdeksaskuudetta lähetys 19 päivältä Toukokuuta v. 1890. Ktso H.M:n päiväkirj.mainittuna päivänä ja verif. s. 233,235.
- Orivesi. 577. Leveäkantainen koristettu hopeasormus; 24 mm läpimitaten; kanta 25½ mm leveä; löytty Oriveden Lyytikkälän kylän Sipilän torpparin maalta Nuottajärven rannasta peltoa kynettäessä.
- Kannus. 578. Kaksi isoa runsaasti koristettua kengänsolkea varustetut kaksinkertaisilla kaksihaaraisilla palkimilla; Kannuksen Rasalan talon (?) maalta löytty läheltä kirkkoa metsästä sammalten alta 90 vuotta sitten.
579. Lasinen öylättirasia tinasissa puitteissa, lasit ovat kultapaperilla sisustetut sekä kukkamaalauksilla koristetut; yksi sivu puuttuu, toinen särkynyt; Kannuksen pitäjän kirkosta saatu.
2698. Muinaistieteelliselle Toimikunnalle. Kertomus hautatutkimuksista Eurassa.
- Eura,
Lauhianmäki. Heinäkuun 4 p:nä aamulla saavuin Euran pappipilaan, josta kohta sain neljä työmiestä hautojen tutkimista varten.- Muinaistieteellisen Toimikunnan pyynnöstä oli Turun läänin kuvernööri kieltänyt Euran seurakuntaa jatkamasta Lauhianmäen

2698.
Eura,
Lauhianmäki.

mullistamista ja hautausmaaksi tasoittamista, siksi kun toimikunnan lähettämä tutkija olisi mäessä olevat haudat tutkinut. Tämä kiello oli saapunut Euraan kesäkuun 1 päivänä, jolloin myös kaivaustyö kohta oli keskeytetty. Kumminkin oli tuomäen kaivaminen jo ehtinyt edistyä niin kauan, että minun paikalle tullessani oli vain noin 25 sylvän pituinen ja 4 á 5 sylvän levyinen maakaistalle (arviolta noin 1/15 tahi 1/20 mäestä) mullistamatta.

Kaivamattoman mäenosan pinnassa oli vielä näkyvissä seitsemän hautasyvennystä, kaikki länsitäistä suuntaa. Näistä oli kaksi niin syvää, että edeltäpäin saattoi arvata niitä jo ennen josakin tarkoituksessa tutkituiksi, neljästä oli läntinen osa ehtinyt joutua uuden hautausmaan uhriksi, seitsemäs yksin oli senmuotoinen, ettei sitä kukaan ainakaan tällä vuosisadalla liene kaivellut. - Uutta hautausmaata oli valmistettu siten, että kaivajat lohkaisivat mäestä maata noin 2:n eli 3:n kyynärän paksulta ja heittivät lohkaistun maan taaksensa. Täten päättyi kaivamaton mäen osa yltympäri vähintään kahden kyynärän korkeaan penkereeseen. Ennenkuin kaivamistyöhön ryhdyin tarkastelin mainittua penkerettä vaan en huomannut missään sen tapaisia kohtaa, noita neljää ennen mainittua syvennystä mullistamattoman mäenosan läntisessä reunassa. Koska oli mahdollista, että kaivamattomassa mäenosassa olisi muitakin hautoja kuin ne, jotka mäen pinnalla semmoisiksi tuntuivat, ja mäki oli niin kovaa, että ainoastaan puolen kuutiosylvän lohkaiseminen luettiin yhdeksi kokonaiseksi päivätyöksi, pyysin että pitäjäläiset kohta minun paikalla ollessani

2698.
Lauhian-
mäki.

jatkaisivat mäen mul-
listamista 20 miehen voimalla. Tähän pyyntöön
suostuttiin.

Alotin tutkimukseni niistä haudoista, joi-
den läntiset päät jo olivat joutuneet mullis-
tuksen alaisiksi.

Ensimmäinen hauta: Tätä oli jäljellä
noin 1 1/2 kyynärän pituudelta. Haudan sekä
syvyys että leveys pohjasta olivat noin 4
korttelia. Pohjassa tuntui ohut musta maaker-
ros jäännöksenä vainajasta ja hänen verhois-
taan ja pohjasta päin ulkonevissa syrjissä
paikottain hiilikerros. Mullassa jolla hauta
oli täytetty oli ihmisen päätäkin kookkaam-
pia kiviä, vaan oli se vähän mustempaa kuin
sora maan ympärillä. Haudassa kun oli vähän
hiilensirpaleita y. m. orgaanisia jäännöksiä. Tuos-
sa ohuessa mustassa maakerroksessa haudan poh-
jalla ja eräässä kohdassa ylempänäkin mullas-
sa tavattiin lähellä itäpäätä,

1. Vaski- eli pronssilangasta spiraalin ta-
paan kierrettyjä (5 millimeetriä paksuja) put-
kia, joiden läpi oli pujottu kahdeksasta rih-
masäikeestä punottu nyöri. Nuo pronssilankaput-
ket olivat ehkä kaikki olleet noin puolen
tuuman pituisia ja oli niiden läpi pujotettu
nyöri nähtävästi kunkin putken päässä ommeltu
kiinni vaatteen reunaan, josta kumminkin oli
säilynyt vain pikkuisia puoleksi mätäneitä pa-
lasia. Kaikkien talteen saatujen pronssilanka-
putkien yhteenlaskettu pituus on noin 3 kort-
telia. - Mainitut putket, jotka eräässä koh-
dassa muodostivat samoista tehdyllä ruusukkeel-
la koristetun kulman, ovat arvattavasti aika-
naan koristaneet naisen esiliinan reunoja. -
Niiden putkien päällä, jotka vielä olivat pai--

2698.

Lauhianmä-

ki.

- koillaan haudan pohjassa oli säilynyt
2. Tuolta ja muuta puunkuorta, jonka alla muissa kohdin oli läpimätänyttä vaatetta ja tämän ynnä putkien alla parissa kohdissa yhtä mätäneitä osia sääriluiista ja luultavasti myös jalan nilkoista. - Vielä tavattiin niiden jäännöksiä alta
 3. Muutama päänkinän kuoren palanen, pikkui-
- nen piirtämällä kuvitettu luunkuoren palanen ja vähäisen lahonutta puuta.
- Toinen hauta, jota oli jäljellä noin 2 kyynärän pituudelta, oli sylen päässä ensimmäisestä, tämän pohjoispuolella. Tämä toinen hauta oli edellisen tapainen, paitsi että sen pohja oli vähän matalammassa ja että haudan syrjäisistä (etenkin sen itäpäässä) kivitys tuntui säännöllisemmältä. Tästä haudasta löydettiin
4. Kaksi tuumaa pitkä katkennut osa päälle tuuman leveästä rautakapineesta (isojen ke-
- ritsimien tai veitsen terästä ?) maanpinnan ja haudan pohjan keskiväliltä.
5. Muutamia 5 läpiruostuneita pronssilevyn palasia, joista isoin oli sormuksen osan tapaan koukistettu ja sen ulkopinta harjanteella varustettu.
 6. Osa puolipyöreästä, 2 mm. leveästä, pronssilangasta spiraalin tapaan tehdystä pienestä sormuksesta; osat muodostavat kaksi kokonaista kierrosta sormen ympäri.
 7. Hienosta pronssilangasta kierrettyjä putkia, saman laatuaisia kuin edellisessä haudassa esiliinän kulmia ?. Näiden alla oli säilynyt
 8. Huopaa tahi kovasti vanutettua sarkaa, kaksi pikkuista palasta.

2698.

Lauhian-
mäki.

9. Puolipyöreästä, 2 mm. leveästä, pronssi-
langasta kierrettyjä, 7 mm. paksuja, putkia,
samaa 2 tuuman pituiseen nyörinpätkään pujotet-
tuja.
10. Ketjun pala, 92 mm. pitkä, muodostettu
26 rengasparista. Nuo 6 mm. laajat renkaat
taas ovat muodostetut pyöreästä pronssilangasta.
11. Pieni viheriä lasihelmi.
N:rot 3, 4 (enimmät), 5 ja 8 olivat
haudan pohjassa, toiset vähän ylempänä mullas-
sa.
Haudan itä- eli jalkapäässä oli
12. Kasa saviastian palasia, joista museissa
liimasin kokoon sievänlaisen astian. Tämä on
suultaan 150 mm. ka leveimmästä kohdasta 170
mm. laaja, vaan ainoastaan 80 mm. korkea. poh-
ja on mykevä kuin pallon pinta ja on astiaan
sen laajimman kohdan yläpuolella nyörillä ylt-
ympäri painettu kolme rinnakkaista viivaa.
Kolmas hauta, jota oli jäljellä noin
2 1/2 kyynärän pituudelta oli sylen päässä toi-
sesta, tämän pohjoispuolella. Tämän kolmannen
haudan pohja oli hiukan matalammassa kuin toi-
sen. Haudasta löydettiin/
13. 1. Taittuneen keihäänraudan kärkipuoli lähel-
lä maanpintaa. Toinen puoli raudasta löydet-
tiin paljon syvemmällä haudan pohjasta noin 5
korttelia sen itäpäästä ja 1 1/2 eteläreunas-
ta varsiputken suu itäänpäin. Puuvarresta ei
tuntunut mainittavia jälkiä, ei edes varsiput-
kessakaan. Raudan muoto ja koko on sama kuin
J. R. A:n kuvateokseen kuvattu N:ro 1324. - Län-
teen päin vastamainitusta oli
14. 2. Ruodolla varustettu, hieno keihäänrauta,
300 mm. pitkä, josta ruoto 70 ja terä 230

atopun

2698.

Lauhian-
mäki.

- mm. Matalalla harjanteella varustettu terän la-
pe on leveimmästä kohdasta vain 22 mm. leveä;
sapsa on vain 11 mm; kärki oli länteen päin.
Tämän keihään raudan päällä joka on saattanut
olla vainajan oikean käsivarren vieressä oli
15. 3 Kasa saviastian palasia,, joista museissa
liimasin kokoon astian, jonka pohjapuoli on
alta hiukan litistyneen pallon muotoinen. As-
tia on pulleimmasta kohdastaan 195 ja suultaan
185 mm. laaja sekä 109 mm. korkea. Astian kau-
laan (pulleimman kohdan ja suun välille) on
piirretty kolme rinnakkaista viivaa.
16. 4. Vaskinen vyösolki, josta sekä paljin et-
tä palkimen arsi on poissa, löydettiin haudan
itäpään läheisyydestä. Tämä sangen yksinkertai-
nen kapine on vähän kokoon puristettu.
- Neljäs hauta, jota oli jäljellä vain
yhden kyynärän pituudelta, oli ensimmäisen hau-
dan eteläpuolella. Haudasta tavattiin lähempä-
nä maanpintaa
17. Palanen raudankuonaa,
18. Palanen palanutta savea ja
19. Neljä pientä saviastian palasta.
Vähän syvempänä
20. Pieni pronssilevynen, joka puolelta tait-
tunut.
21. Kolme sinistä lasihelmeä, latiskaa ja
22. Kahdestatoista kolmekertaisesta rihmasäi-
keestä kiertämällä muodostettua nyöriä, jonka
ympärillä vielä paikoittain oli (ja ennen
pitkin matkaa oli ollut) 4 á 5 mm. laajoja
ja 3 mm. leveitä vaskirenkaita, kahdella sy-
vennyksellä varustettuja, niin että ne ulkomuo-
doltaan ovat ikäänkuin kolmesta langasta muodos-
tettuja. Nämä ovat arvattavasti olleet vaatteen

2698.

Lauhian-
mäki.

(esiliinan) reunaan kiinnitetyt, kuten ennen mainitut pronssilankaputket.

*vaipan
H.A.*

Viides hauta, joka oli lähellä mullistamattoman mäenosan pohjoispäätä ja

Kuudes hauta, joka oli toisen haudan itäpuolella, olivat nähtävästi jo ennen tarkkaan peratut, koska niistä ei löytynyt mitään. Sen vain saattoi kaivaessa huomata, että niiden ympärillä, sekä päissä että sivuilla oli jotensakin isoja syrjäkiviä.

Seitsemäs hauta, joka oli noin sylen päässä ensimmäisestä haudasta itään päin ja kuudennesta etelään päin, oli kuten mainittu ulkomuodoltaan paraiten säilynyt. Sitä aloitettiin kaivaa itäpuolelta, josta noin kahden kyynärän pituudelta ei tavattu mitään mainittavaa. Vasta kun puolet haudasta oli kaivettu, tavattiin keskellä hautaa sen pohjasta, joka oli noin kyynärän syvyydessä/

23. Varsijousen muotoinen ponsisolki, varrensuuntaan 137 mm. pitkä ja poikkitangon suuntaan 127 mm. Tämä kaunis solki on eri puolilta nähtynä ja -muotoinen. Se osa poikkitankoa, jonka ympärille pronssilanka on kierretty, on raudasta. Soljen sekä ylä- että alapuolella oli

24. Vaatetta; alapuolella paksua neliniitistä villavaatetta ja yläpuolella samantapaista ynnä hienompaa ja mustevampaa.

Soljen alla oli myös

25. Kolme rautapalasta, päättömän naulan osan tapaista. Kahteen hienompaan (32 ja 36 mm. pitkään) on takertunut yltympäri visaista puuta ja tuntuu niiden syrjistä jatkuneen ohuen rautalevyn tapaista. Kolmas pienin (29 mm.

2698.
Lauhian-
mäki.

pitkä) on kovasti ruostunut ja on siihen ta-
kertunut vähän vaatetta.

Soljen kohdalla oli vielä

26. Vähän tuohta ja muuta puunkuorta, ynnä
27. Palasia spiraalikierretystä pronssisormuk-
sesta, joka verraten leveästä keskikohdas-
taan löivästi suippeutuu päihin päin. Tämänkin
ohella oli
28. Villavaatetta, aivan vähäisen.
Vähän matkaa edellisistä länteen päin o-
livat 7 - 17.
29. Keihäänterä, varsiputkella varustettu, kär-
jestä hiukan taittunut, 328 mm. pitkä, joten-
sakin samaa muotoa kuin n:ro 1565 J. R. A:n
kuvateoksessa. Keihään puuvartta oli säilynyt
pari tuumaa varsiputken ulkopuoleltakin. Kei-
häänkärki oli länteen päin. Varsi-putken pääl-
lä oli lahonnutta puuta ja sen vieressä ete-
läpuolella oli, kärki niinikään länteenpäin
30. Veitsi, jonka leveä ruoto eli kara on
taittunut, 157 mm. pitkä, josta ruotoa 40 mm.;
puuvarresta on vain vähäsen jälkiä. - Vinosti
poikittain tämän veitsen päällä oli
31. Pronssiesine, noin 60 mm. pitkä ja 18
leveä, kahdesta lävistämällä koristetusta yhtä-
laisesta puoliskosta, joiden litteät puolet o-
vat yhteen asetetut, muodostettu. Esineen toi-
sessa päässä on molemmissa puoliskossa yhteen-
liitetyt silmukat. Tämän pronssiesineen ympäril-
lä on niin paljon rautaa ja rautaruostetta
ynnä tähän liitettyä nahkaa, että esineestä
voi nähdä vain pienemmän osan. Tämän ohella
oli
32. Itämaalaisesta hopearahasta pienempi puo-
lisko,

2698

- Lauhian- 33. Rautapalanan, samaa laatua kuin ensiksi
mäki. mainitut tämän haudan kolmannessa numerossa ja
34. Tuolta vähäsen.
Keihään varsiputken vier^essä pohjoispuo-
lella taas oli
35. Koukistettu rauta, joka tuntuu olleen
astian korvan tapainen, koska melkein yhteen
käännettyjen päiden ympärillä on puuta
36. Koukistettu toisesta päästään taittunut
kahdessa osassa oleva rauta, joka on melkein
samentapainen kuin edellinen
37. Nahkavyön soljenpuoleinen pää. Itse prons-
si-soljesta, joka nähtävästi on ollut aivan
pieni ja hienoaineinen, ei enää ole jäljellä
muuta kuin palkimenorsi ja pala palkimesta.
Palkimen orren eli- kartun ympäri on käännet-
ty vyöremelin päätesilaksi 17 á 18 mm. le-
veä vaskilevy, joka ulottuu noin 40 mm. pit-
kin sen välissä hyvin säilynyttä vahvaa nah-
karemiä tämän molemmin puolin. Palkimen kar-
tun vieressä oli vyön alla
38. Harmaata, haprasta ainetta useita pieniä
palasia (ehkä ruosteen syömää tinaa ?). - Pää-
tesilan sekä ylä- että alapuolella oli
39. Puoleksi mätäneitä vaatepalasia.
Keihään luoteispuolella
40. Keritsimet, noin 240 mm. pitkät, kaitat
teräiset, kärjet itään päin. - Keritsimien
ruosteeseen oli takertunut
41. Neliniitistä vaatetta.
Keritsimien länsi- ja lounaispuolella
taas oli
42. Ruostuneen rautalevyn palasia, joiden
toiseen pintaan on paikoittain kiinniruostu-
nut puuta. Näitä osaksi aivan läpiruostuneita
rautalevyn palasia oli ainakin puolen kyynärän

2698.

Lauhian-
mäki.

pituudelta idästä länteen päin.

Lähellä viimeksi mainittuja oli

43. Kolme palasta spiraalikierteisestä pronssisormuksesta.

Lähellä haudan luoteista kulmaa eli viimeksi mainittujen esineiden pohjois- ja n:o 7:n luoteispuolella oli (kärki länteenpäin)

44. Varsiruodolla varustettu keihäänterä, 372 mm. pitkä, josta ruoto 87 mm.: ruodon ympärille on ruostunut kiinni puuta. Vain toiselta puolelta harjanteinen lape on levein (23 mm.) noin 110 mm. kärjestä.

Lähellä haudan länsipäätä oli mullassa

45. Mönkäle raudankuonaa.

Hajallaan mullassa löydettiin myös

46. Kolme pientä saviastian palasta.

Haudasta sopii vielä mainita, että sillä ainakin länsipäässä oli selvä kiviseinä

Toukokuussa sen jälkeen kuin viimeinen lähetys Muinaistieteelliselle Toimikunnalle oli toimitettu, oli Lauhian^{-an-}maesta löydetty

47. Pronssinen kaularengas, taittunut kolmeen palaan, yhtä muotoa kuin n:o 1272 J. R. A:n kuvateoksessa, paitsi että nuo paksut päät, jotka ovat piste koristeiset, eivät ollenkaan päätteihin päin suippene.

48. Pala edellisentapaisen kaularenkaan keski-
osasta, 104 mm. pitkä ja

49. Pronssinen sormus, 5 mm. leveä kauttaaltaan, aivan koristuksitta.

Minun Eurassa ollessani löysivät pitäjän työmiehet vielä mäestä seuraavat kaksi esinettä, jotka ynnä vasta mainitut työnjohtaja jätti minulle:

50. Suuraudat, viisiosaiset, kahtia taittu-

2698.

Lauhian-
mäki.

neet ja

51. Ruotsalainen vaskiraha isonvihan ajoil-
ta

Kun olin edellä mainitut seitsemän hau-
taa, joista 1, 2 ja 4 nähtävästi olivat nais-
ten sekä 3 ja 7 miesten hautoja, tutkinut,
eikä pitäjän työväki sillä aikaa ollut maata
mullistaessa tavannut mitään haudantapaista koh-
taa, pidin alituisen läsnäoloni perkaustyössä
tarpeettomana laiskurintoimena käskin työnjohta-
jan kohta lähettämään minulle sanan, jos hau-
dantapainen kohta jossakin sattuisi ilmesty-
mään, ja menin omine työmiehineni ympäristössä
oleviä mäkejä tarkastamaan. Niinä neljänä päi-
vänä, jotka sen jälkeen vielä oliⁿ Eurassa,
kävin vain kerran tai kahdesti päivässä pitä-
jäläisien työn kautta syntyneitä uusia penke-
reitä tarkastamassa, vaan ei mitään haudan-
paikkaa enää ilmestynyt. Sentähden jätin läh-
tiessäni paikkakunnan kruununnimismiehelle hänen
pyynnöstään kirjallisen todistuksen siitä, että
mäki oli tutkittu ja siis se työneste pois-
tettu, jonka tähden Muinaistieteellinen toimi-
kunta oli pyytänyt perkaustyön lakkauttamista;
tämän tein, vaikka silloin vielä oli pitkä
parin sylvän leveinen mäenkaistale perkaamatta.

Löydöistä voinee päätellä, että Lauhianmäen
haudat ovat syntyneet noin yhdeksännellä tai
kymmenennellä vuosisadalla.

Lauhianmäestä selvittyäni joutui vähäisen
tutkimuksen alaiseksi ensi pari kertaa ennen
tutkittu

2699.

Pappilanmäki.

Täällä en tahtonut hävittää niitä harva-